

кий, С. В. Дмитрієв // Теорія і практика фізичної культури. – 1999. – № 9. – С. 2–6.

References

1. Vasylyuk, V. M., Jarmoshuk, O. O. (2014). Znachenja rozvytku kreatyvnosti yak akmeologichnoi' invarianty profesionalizmu majbutn'ogo fahivcja z fizychnoi' kul'tury. Naukovi pedagogichni problemy fizychnoi' kul'tury, 12 (53), 17–20.
2. Verbickij, A. (1991). Aktivnoe obuchenie v vysshej shkole. Moscow, 208.
3. Dychkivs'ka, I. M. (2004). Innovacijni pedagogichni tehnologii'. Kyiv: Akademydav, 352.
4. Tymoshenko, O. V. (2008). Optyimizacija profesijnoi' pidgotovky majbutnih uchyteliv fizychnoi' kul'tury. Kyiv: vyd-vo NPU imeni M. P. Dragomanova, 420.
5. Shyjan, B. M., Papusha, V. G. (2005). Metodyka vykladannja sportyvno-pedagogichnyh dyscyplin u vyshhyh navchal'nyh zakладаh fizychnogo vyhovannja i sportu. Kharkiv: «OVS», 208.

6. Shestakov, M. P. (2000). Shtuchnyj intelekt u sportyvnyj nauci XXI stolittja. Teorija i praktyka fizychnoi' kul'tury, 7, 8–13.

7. Canuel, R. Why do we need innovation in education? (2012). Canadian Education Association. Available at: <http://www.cea-ace.ca/blog/ron-canuel/2012/11/3/why-do-we-need-innovation-education>

8. Neumajer, O. (2013). Innovation in education and innovative learning activities with ICT. Information and Communication Technology in Education. Proceedings. Ostrava: Ostravska univerzita v Ostravě, 207–212.

9. Bobrov, A. V. (1999). Pol'ova koncepcija mehanizmu svidomosti. Svidomist' i fizychna real'nist', 4 (3), 47–59.

10. Natale, G. G., Kozlovcev, V. Je. (2002). Strategija rozvytku fizychnoi' kul'tury i paradygma synergetyky. Teorija i praktyka fizychnoi' kul'tury, 4, 2–11.

11. Dons'kyj, D. D., Dmytrijev, S. V. (1999). Psyhosemantychni mehanizmy upravlinnja ruhovymy dijamy ljudyny. Teorija i praktyka fizychnoi' kul'tury, 9, 2–6.

*Рекомендовано до публікації д-р пед. наук, професор Руденко В. М.
Дата надходження рукопису 18.02.2016*

Василіук Василь Миколайович, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра теорії та методики фізичного виховання, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028

Ярмошук Олена Олександрівна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, кафедра теорії та методики фізичного виховання, Рівненський державний гуманітарний університет, вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, Україна, 33028

УДК 37.091.12-051:005.336.5:575

DOI: 10.15587/2313-8416.2016.64736

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СЕЛЕКЦІОНЕРІВ-ГЕНЕТИКІВ У ХОДІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

© Н. П. Антіпова, Н. М. Рідей, І. О. Антіпов

У статті уточнено зміст, структуру та особливості практичної підготовки, а також обґрунтовано структурно-логічну схему організації практик майбутніх селекціонерів-генетиків для формування їх фахових науково-дослідницьких компетентностей. За видами практик розкрито та обґрунтовано структуру практичної підготовки селекціонерів-генетиків – природничо-технічну та спеціально-професійну – навчальних та виробничої практики

Ключові слова: *практична підготовка, навчальна практика, виробнича практика, фахові науково-дослідницькі компетентності, майбутні селекціонери-генетики*

In the article were analyzed content, structure and special features of the practical training of the future breeder-geneticists. There was specified that for bachelor breeder-geneticists of the 6.090101 "Agronomy" training direction are provided the following practices: botany, tractors and cars, soil science, agricultural machines, fruit growing, vegetable growing, agriculture, agrochemistry, plant growing, entomology, phytopathology, technology of retreatment and preservation of plant growing production, selection and seed growing of agricultural crops; work practice on agronomy.

In the article was grounded the structural-logic scheme of organization of practices of the future breeder-geneticists for forming their professional research competences. There were analyzed functions and methods of scientific-cognitive activity, forms, means and methods of the practical education. According to the types of practices there were elucidated and grounded the structure of practical training of the future breeder-geneticists – natural-technical and special-professional – educational and work practices.

The natural-technical, special-professional and production-technological practices form in bachelor agronomists breeder-geneticists professional scientific-research competences: theoretical-analytical ones – geosphere, bio-geo-physical-chemical, meteorological-climatological, informative, fundamental and applied ecological, fundamental-scientific agrosphere; professional competences of professionally oriented and special practical training – agricultural, branch, techno-service, technological, selective, special-genetic-engineering ones; managerial ones

Keywords: *practical training, educational practice, work practice, professional research competence, future breeder-geneticists*

1. Вступ

Одним із важливих завдань освіти є набуття особистістю досвіду творчої діяльності. Саме тому при підготовці майбутніх селекціонерів-генетиків у вищих аграрних навчальних закладах особливу увагу необхідно зосередити на формуванні науково-дослідницької компетентності, що поєднує глибокі фахові знання, стимулює студентів до самостійної роботи, виховує цілеспрямованість, наполегливість в наукових пошуках та розв'язанні творчих завдань [1]. Адже для того, щоб випускники були конкурентоспроможними та відповідали вимогам вітчизняних та міжнародних ринків праці, вищі аграрні заклади освіти повинні готувати фахівців, які матимуть здатність досліджувати та поширювати нові методи роботи у своїй галузі, генерувати та реалізовувати нові ідеї на практиці. Важливу роль у формуванні науково-дослідних компетентностей майбутніх фахівців відіграє практичне навчання.

2. Аналіз останніх досліджень.

Проблеми методики організації та змісту фахової практичної підготовки у вищих навчальних аграрних закладах висвітлено Р. Бабаловою [2], І. Бендерою [3], О. Богомолівим [4], М. Бойко [5], В. Борисовим [6], В. Строкаль [7] та ін. Окремим питанням методики практичної підготовки майбутніх фахівців у галузі агрономії присвячені праці О. Колодеса [8], П. Лузана [9], С. Штангей [10] та ін.

Нормативно-правові та методичні засади організації навчальних та виробничих практик майбутніх селекціонерів-генетиків регулюються згідно Закону України «Про вищу освіту» (2014), Трудового Кодексу України (2007), указу Президента України «Національна доктрина розвитку освіти» (2002), Наказу Міністерства освіти і науки України «Про структуру освітньо-професійних програм та навчальних планів підготовки бакалаврів» (2010), Положення, «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (1993), «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (1993), «Про дослідницький університет» (2010), «Про проведення практики студентів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном» (2005), «Про дослідницький університет» (2010), Державним стандартом України ДСТУ-П ІВА 2:2007 «Система управління якістю. Настанови щодо ISO 9001:2007 в сфері освіти».

3. Мета та задачі дослідження

Обґрунтувати структурно-логічну схему організації практик майбутніх селекціонерів-генетиків для формування їх науково-дослідницької компетентності. Для досягнення поставленої мети були сфор-

мульовані наступні задачі: уточнити особливості практичної підготовки майбутніх селекціонерів-генетиків.

4. Аналіз структурно-логічної схеми організації навчальних практик майбутніх селекціонерів-генетиків

Практична підготовка майбутніх селекціонерів-генетиків є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки студентів напряму 6.090101 «Агрономія» на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр», що передбачає набуття ними професійних умінь і навичок, компетенцій з фундаментальних природничих дисциплін, спеціальних професійних дисциплін та здійснюється на сільськогосподарських підприємствах, в аграрних компаніях, науково-дослідних установах, селекційно-генетичних, біотехнологічних, насінницьких навчально-наукових лабораторіях, навчально-дослідних господарствах, полігонах, випробувальних ділянках.

Практична підготовка, як частина загальної фахової, націлена на здобуття кваліфікацій (ДК 003:2010): технолог із агрономії, агроном (відділення, бригади, сільськогосподарської ділянки, ферми, цеху) [11].

Зміст і структура практичного навчання регулюється навчальним планом, який є основним нормативним документом, що визначає перелік та обсяги практичної підготовки, нормативні та вибіркові навчальні дисципліни, форми проведення практик та послідовність їх проходження. Обсяг та види практик визначаються галузевим стандартом вищої освіти України за напрямом 6.090101 «Агрономія» освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» і відображені у навчальних планах підготовки майбутніх селекціонерів-генетиків. Практичне навчання повинно відповідати вимогам нормативних документів МОН, Мінагрополітики («Положення про проведення практики студентів аграрних вищих навчальних закладів України за кордоном», затверджене наказом Мінагрополітики № 264 від 15.06.05, листів МОН № 1/9-98 від 07.02.09 і Мінагрополітики № 18-128-12/239 від 29.02.09 «Про практичну підготовку студентів», Положення про практичну підготовку студентів вищих навчальних закладів, розробленого МОН та Положення про проведення практики студентів аграрних вищих навчальних закладів України), освітньо-кваліфікаційними характеристиками спеціальностей та навчальним планом. Наскрізна програма практичної підготовки визначає зміст і послідовність практик.

Навчальним планом для студентів-бакалаврів селекціонерів-генетиків напряму підготовки 6.090101 «Агрономія», передбачені наступні практики: навча-

льні – з ботаніки, тракторів і автомобілів, ґрунтознавства, сільськогосподарських машин, плідівництва, овочівництва, землеробства агрохімії, рослинництва (по 36 годин/1,0 кредитів кожна), ентомології, фітопатології, технології зберігання і переробки продукції рослинництва (18/0,5 кожна), селекції та насінництва сільськогосподарських культур (90/2,5); виробнича практика з агрономії (486/13,5). Загальна кількість практичної підготовки складає 1242 години (34,5 кредитів).

Проведення навчальної практики здійснюється в осінній, весняний та літній періоди. Саме у цей час у студентів формуються вміння та компетенції застосовувати різні методики, навички науково-дослідної роботи з рослинами і ґрунтом. Це істотно розширює, поглиблює і закріплює теоретичні знання майбутніх фахівців, пов'язує навчання з майбутньою агрономічною, селекційно-генетичною діяльністю, сприяє зацікавленості до постановки і проведення лабораторних та польових досліджень та формує фахові науково-дослідницькі компетентності.

За результатами аналізу змісту, структури та особливостей практичної підготовки майбутніх селекціонерів-генетиків, авторами було адаптовано структурно-логічну схему організації навчальних практик майбутніх екологів (розроблена Н. Рідей, В. Ісаєнко, Г. Білявським та ін.) в рамках науково-дослідної роботи «Обґрунтувати наукову концепцію та розробити заходи формування професійно практичної компетентності фахівців з управління природокористуванням в агросфері» РК № 0112U001684) [12] для формування науково-дослідницьких компетентностей майбутніх селекціонерів-генетиків (рис.1). На основі даної схеми були вибрані методи, функції практичного навчання.

У практичній підготовці методи навчання – це способи спільної діяльності викладача і студента, за допомогою яких майбутні фахівці набувають практичні знання, уміння, навички, здатності, якості та досвід.

Поєднання методів навчання забезпечується навчально-виховною (методи за джерелом інформації та за ступенем творчої активності), освітньо-розвивальною (методи за логікою пізнання та сприймання, за рівнем самостійно-пізнавальної діяльності), аналітично-пошуковою (інтерактивні та ситуаційні методи), мотиваційно-стимулюючою (методи стимулювання і мотивації), ідентифікаційно-закріплювальною (методи контролю і самоконтролю) та діагностико-коригуючою діяльністю (бінарні методи).

Методи на основі джерел інформації об'єднують словесні (лекційний метод, розповідь, пояснення, бесіда, інформаційне повідомлення, діалог, дискусія, інструктаж, форуми, семінари, круглі столи), наочні (ілюстрація, демонстрування, показ макетів, моделей, гербаріїв, самостійне спостереження) та практичні (різні види діяльності студентів, що дозволяють вирішувати виробничо-практичні, розрахункові, творчо-пошукові, контрольні завдання агробіологічного, селекційно-генетичного напрямку, виконувати дослідницькі, експериментальні, лабораторні та практичні

роботи, проводити власні агрономічні, селекційно-генетичні, дослідження, опанувати методики проведення експериментальних, виробничих досліджень).

Імітаційні методи навчально-пізнавальної діяльності (професійні ділові ігри, метод круглого столу) сприяють самостійному оволодінню студентами комплексом методів агрономічних, селекційно-генетичних досліджень, творчим мисленням для вирішення науково-дослідних та проблемно-пошукових завдань.

За логікою сприймання та пізнання у практичному навчанні застосовують методи аналізу, синтезу, індукції і дедукції.

Використання методів практичного навчання за рівнем самостійно-пізнавальної діяльності полягає у цілеспрямованій та послідовній постановці проблемних агрономічних, селекційно-генетичних завдань перед студентами. До них можна віднести дослідницькі, проблемно-пошукові та проблемно-інформаційні методи агрономічних, селекційно-генетичних досліджень, що під час фахової підготовки розвивають у студентів здібності до професійно-практичної діяльності та формують науково-дослідницькі компетентності. Застосування інтерактивних методів у практичній підготовці дає змогу сформувати у студентів власне бачення, сприйняття агрономічних, селекційно-генетичних проблем, розробка алгоритму та обґрунтування оптимальних шляхів для їх вирішення. Один з інтерактивних методів – кейс-метод використовують під час польових експедицій для спільного обговорення, аналізу або знаходження рішень студентами з певного виду фахових практичних завдань; забезпечує формування вмінь, навичок, компетенцій оцінювати ситуацію на місці проведення практики, вибору та організації аналітичного пошуку інформації, системного аналізу впливу агробіологічних чинників, сприяє розвитку індивідуальної активності студентів, мотивації до практичної розробки авторських програм, планів і проєктів (агрономічних, селекційно-генетичних).

Метод сценаріїв – використовують при проведенні дослідних та експериментальних виїзних практичних занять, що сприяє формуванню у майбутніх селекціонерів-генетиків готовності до виступів перед широкою аудиторією, апробації власних результатів за певною темою – доповідей, тез.

Мозковий штурм – застосовується при аналітично-пошукових роботах в умовах сільськогосподарської діяльності та полягає у груповому формуванні ідей розв'язання певного агрономічного, селекційно-генетичного завдання.

Робота в малих групах – пропонується під час лабораторних занять при проведенні експериментальних досліджень за станом агроєкосистем.

Ситуаційні методи розвивають у студентів-агрономів селекціонерів-генетиків уміння аналізувати та розв'язувати конкретні агрономічні, селекційно-генетичні ситуації, допомагають сформувати інтелектуальну, відповідальну, творчу компетентнісну особистість.

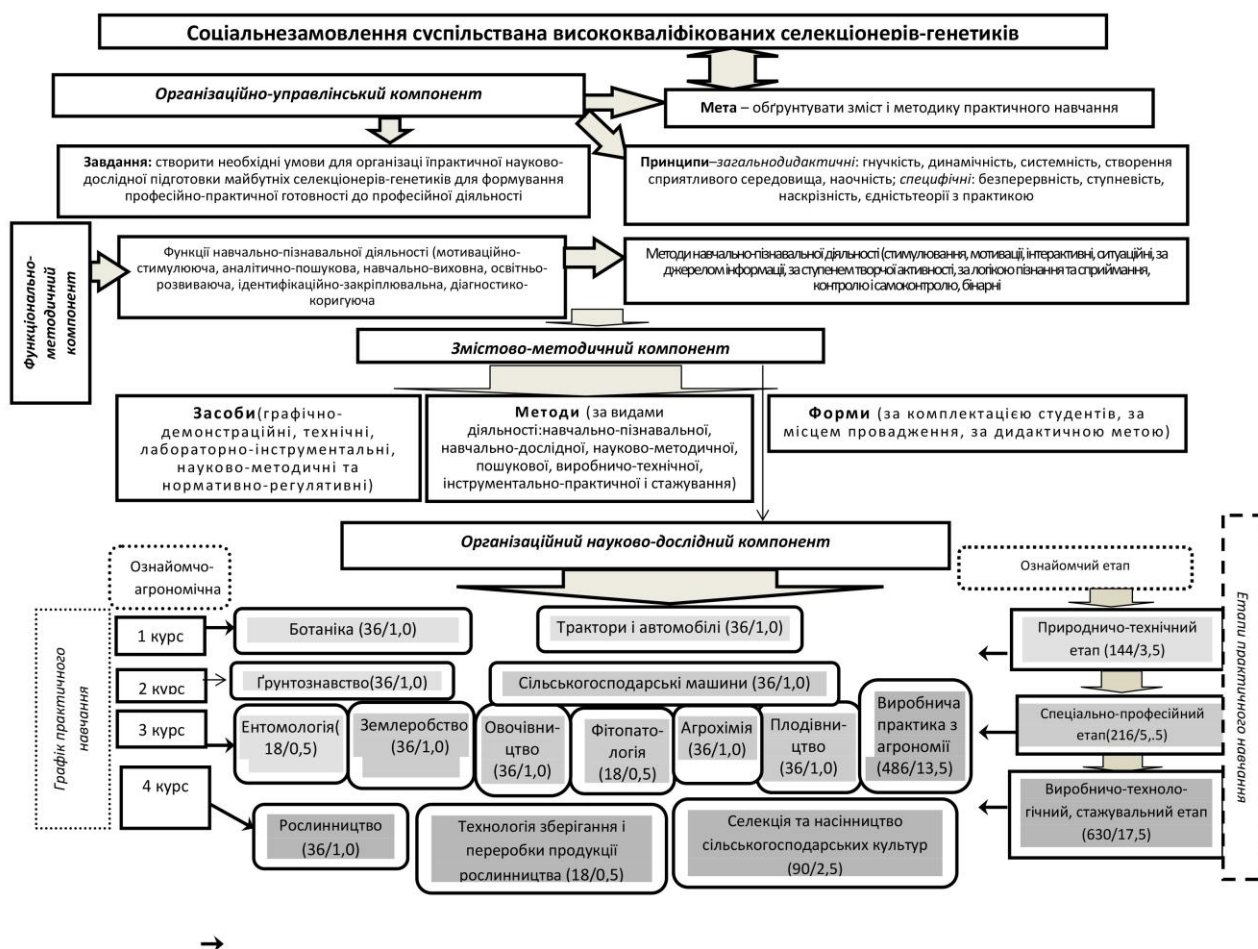

Рис. 1. Структурно-логічна схема організації практик майбутніх селекціонерів-генетиків

Методи стимулювання і мотивації застосовуються для формування у студентів позитивних мотивів до навчання, інтересу до практичної підготовки, стимулювання мотиваційно-стимулюючої, пізнавальної активності студентів при вирішенні практичних фахових завдань.

Використання методів контролю і самоконтролю сприяє ефективності програмованого контролю практичної підготовки, виявленню реального рівня досягнень студентів у практичному навчанні, формуванню у студентів професійних та особистих якостей, цілеспрямованості, активності, відповідальності за особисті результати діяльності.

Важливе місце у практичній підготовці мають бінарні методи (лабораторно-дослідні, проектно-пошукові, наочно-практичні, виробничо-випробувальні, експедиційно-експериментальні), які застосовують для вирішення творчих, проблемних задач.

Успішність процесу практичного навчання майбутніх селекціонерів-генетиків залежить від засобів навчання, серед яких застосовуються: технічні (мультимедійні, інформаційні, відеовізуальні, телекомунікаційні мережі), графічно-демонстраційні (графіки, формули, схеми, моделі, діаграми, плакати); лабораторно-інструментальні (польове устаткування, лабораторне обладнання та інвентар), нормативно-регулятивні та науково-методичні засоби (начальні посібники підручники, практикуми, науково-методичні рекомендації з навчальних та виробничих

практик, довідники, збірники стандартів і правового регулювання, науково-методичні рекомендації для забезпечення методології сучасних агрономічних, селекційно-генетичних досліджень).

Формуванню високоосвічених, конкурентоздатних, майбутніх селекціонерів-генетиків сприяє застосування різноманітних форм організації практичного навчання. В залежності від кількості студентів виокремлюють групові і мікрогрупові лабораторно-практичні, колективні науково-дослідні (дослідницькі, прогнозно-пошукові, пізнавально-моделюючі, проектно-пошукові); за місцем навчання – аудиторні (дослідницька робота в науково-методичних, навчально-наукових, навчально-науково-виробничих лабораторіях) і позааудиторні (польові випробування на полігонах, випробувальних, сортовипробувальних ділянках, майданчиках, дослідних ділянках господарств, наукових установ, виїзні заняття, стажування); за навчальною метою – форми теоретичного (аудиторні заняття, круглі столи, форуми, семінари), практичного (лабораторні роботи, навчальні, виробничі практики, виробниче стажування) та комбінованого (самостійні, курсові, дипломні роботи, олімпіади, конкурси наукових робіт, наукові доповіді) навчання.

За місцем навчання виділяють аудиторні заняття, до яких відносяться дослідницька робота в науково-методичних, навчально-наукових, навчально-науково-виробничих лабораторіях. Позааудиторні заняття включають польові випробування на поліго-

нах, випробувальних (сортовипробувальних) ділянок, майданчиків, дослідних ділянках господарств, наукових установ, виїзні заняття, стажування.

За дидактичною метою до форм практичного навчання відноситься теоретичне навчання (аудиторні заняття, круглі столи, семінари, тренінги, форуми), практичне навчання та комбіноване навчання (лабораторні роботи, навчальні, виробничі практики, виробниче стажування, самостійні, курсові, дипломні роботи, олімпіади, конкурси наукових робіт, наукові доповіді).

5. Результати дослідження

За видами практик розкрито та обґрунтовано структуру практичної підготовки – природничо-технічну та спеціально-професійну – навчальних, виробничих практик. Природничо-технічні, спеціально-професійні навчальні та виробничо-технологічні практики формують у бакалаврів-агрномів селекціонерів-генетиків фахові науково-дослідні компетентності [13]: теоретико-аналітичні (геосферні, біосферні, біогеофізикохімічні, метеоролого-кліматологічні, інформаційні, системного аналізу якості складових еко- і агросистем, фундаментальні і прикладні екологічні, фундаментально-наукові агросферні); фахові компетентності професійно-орієнтованої і спеціальної практичної підготовки – землеробські (системно-агрномічні, агротехнологічні, фітозахисні, меліоративні); галузеві (рослинництва, плодоовочівництва, кормовиробництва, луківництва, насінництва, розсадництва); техносервісні (механізації, електрифікації, автоматизації, геоінформаційні, меліоративні); технологічні (агро, біотехнологічні, ресурсощадні, виробничі, зберігання, переробки, транспортування); селекційні, спеціально-генетико-інженерні; управлінські (менеджерські, підприємницькі, економічні).

6. Висновки

Отже, запропонована структурно-логічна схема практичної підготовки передбачає наскрізність, наступність, неперервність, міжпредметну цілісність практичного навчання, поєднує організаційно-управлінський, функціонально-методичний, змістово-методичний, організаційний науково-дослідний компоненти, що сприятимуть формуванню у майбутніх селекціонерів-генетиків фахових науково-дослідницьких компетентностей: теоретико-аналітичних та професійно-орієнтованої і спеціальної практичної підготовки.

Література

1. Рідей, Н. Путівник у прикладну наукометрію [Текст]: навч. пос. / Н. Рідей, О. Зазимко, Л. Кліх та ін. – Херсон: ОЛДІ_ПЛУОС, 2014. – 344 с.
2. Бабалова, Р. В. Некоторые проблемы практического обучения в вузах [Текст] / Р. В. Бабалова // Современная высшая школа. – М.: Высшая школа, 1984. – № 4. – С. 99–102.
3. Бендера, І. М. Організація навчального процесу на принципах наскрізності при підготовці інженерів-педагогів в галузі механізації для аграрних закладів професійної освіти. Проблеми інженерно-педагогічної освіти [Текст]: зб. наук. пр. / І. М. Бендера. – Харків: УПА, 2003. – Вип. 5. – С. 299–307.

4. Богомолов, О. В. Практична підготовка фахівців факультету «Переробка та зберігання сільськогосподарської продукції» [Текст]: зб. наук.-метод. пр. / О. В. Богомолов. – Харків, 2003. – 234 с.

5. Бойко, М. Ф. Концептуальні аспекти підвищення ефективності практичної підготовки фахівців [Текст]: зб. наук.-метод. пр. / М. Ф. Бойко, Д. І. Мазоренко, Л. М. Тищенко. – Харків, 2003. – 274 с.

6. Борисов, В. И. Новый вид практического обучения [Текст] / В. И. Борисов // Среднее специальное образование. – 1990. – № 2. – С. 14–17.

7. Строкаль, В. П. Методика організації навчальних практик у майбутніх екологів [Текст]: монографія / В. П. Строкаль; ред. Н. М. Рідей. – Херсон: Гринь Д. С., 2012. – 264 с.

8. Колосок, І. О. Методика практичної підготовки майбутніх агрономів з механізації сільськогосподарського виробництва в умовах вищого навчального закладу [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / І. О. Колосок; Нац. аграр. ун-т. – К., 2004. – 21 с.

9. Лузан, П. Г. Навчальна ділова гра «Жнива» [Текст]: метод. рек. / П. Г. Лузан, В. І. Рябець. – К.: Вид. Національного аграрного університету, 1997. – 44 с.

10. Штангей, С. В. Професійна підготовка майбутніх агрономів на асадах компетентнісного підходу [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук / С. В. Штангей; НУБіП України. – К., 2012. – 21 с.

11. Національний класифікатор України. Класифікатор професій. ДК 003:2010 [Текст]. – Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики, 2010. – Режим доступу: http://hrliga.com/docs/327_KP.htm

12. Рідей, Н. М. Концепція та науково-методичні рекомендації з формування професійно-практичної компетентності фахівців з управління природокористуванням в агросфері [Текст]: навч.-метод. забезп. / Н. М. Рідей, В. М. Ісаєнко, Г. О. Білявський та ін. – К.: НУБіП України, 2014. – 459 с.

13. Антіпова, Н. Формування фахової компетентності у бакалаврів селекціонерів-генетиків [Текст] / Н. Антіпова, Н. Рідей, І. Антіпов // Нова педагогічна думка. – 2015. – № 3. – С. 78–83.

References

1. Ridej, N., Zazymko, O., Klich, L. et. al (2014). Putivnyk u prykladnu naukometriju. Herson: OLDI_PLJuS, 344.
2. Babalova, R. V. (1984). Nekotorye problemy prakticheskogo obuchenija v vuzah. Sovremennaja vysshaja shkola. Moscow: Vysshaja shkola, 4, 99–102.
3. Bendera, I. M. (2003). Organizacija navchal'nogo procesu na pryncypah naskriznosti pry pidgotovci inzheneriv-pedagogiv v galuzi mehanizacii' dlja agrarnyh zakladiv profesijnoi' osvity. Problemy inzhenerno-pedagogichnoi' osvity. Kharkiv: UIPA, 5, 299–307.
4. Bogomolov, O. V. (2003). Praktychna pidgotovka fahivciv fakul'tetu «Pererobka ta zberigannja sil'skogospodars'koi' produkcii'». Kharkiv, 234.
5. Bojko, M. F., Mazorenko, D. I., Tishhenko, L. M. (2003). Konceptual'ni aspekty pidvyshhennja efektyvnosti praktychnoi' pidgotovky fahivciv. Kharkiv, 274.
6. Borisov, V. I. (1990). Novyj vid prakticheskogo obuchenija. Srednee special'noe obrazovanie, 2, 14–17.
7. Stokal', V. P.; Ridej, N. M. (Ed.) (2012). Metodyka organizacii' navchal'nyh praktyk u majbutnih ekologiv. Herson: Grin' D. S., 264.
8. Kolosok, I. O. (2004). Metodyka praktychnoi' pidgotovky majbutnih agronomiv z mehanizacii' sil'skogospodars'kogo vyrobnytva v umovah vyshhogo navchal'nogo zakladu. Kyiv, 21.

9. Luzan, P. G., Rjabec', V. I. (1997). Navchal'na dilova gra «Zhnyva». Kyiv: Vyd. Nacional'nogo agrarnogo universytetu, 44.

10. Shtangej, S. V. (2012). Profesijna pidgotovka majbutnih agronomiv na asadah kompetitnisnogo pidhodu. Kyiv, 21.

11. Nacional'nyj klasyfikator Ukrainy. Klasyfikator profesij. DK 003:2010 (2010). Derzhavnyj komitet Ukrainy z pytan' tehničnogo reguljuvannja ta spozhyvchoi' polityky. Available at: http://hrliga.com/docs/327_KP.htm

12. Ridej, N. M., Isajenko, V. M., Biljavs'kyj, G. O. et al (2014). Koncepcija ta naukovo-metodychni rekomendacii' z formuvannja profesijno-praktyčnoj kompetentnosti fahivciv z upravlinnja pryrodokorystuvannjam v agrosferi. Kyiv: NUBiP Ukrainy, 459.

13. Antipova, N., Ridej, N., Antipov, I. (2015). Formuvannja fahovoi' kompetentnosti u bakalavriv selekcioneriv-genetykiv. Nova pedagogichna dumka, 3, 78–83.

Дата надходження рукопису 17.02.2016

Антіпова Наталія Павлівна, аспірант, кафедра педагогіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, Україна, 03041
E-mail: natanti1@rambler.ru

Рідей Наталія Михайлівна, доктор педагогічних наук, керівник апарату, Київська обласна державна адміністрація, пл. Лесі Українки, 1, м. Київ, Україна, 01196
E-mail: nataliia.ridei@gmail.com

Антіпов Ігор Олександрович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, кафедра агробіотехнологій, Національний університет біоресурсів і природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, Україна, 03041
E-mail: antigav@rambler.ru

УДК 371.481

DOI: 10.15587/2313-8416.2016.64288

ЖИТТЄВИЙ І ТВОРЧИЙ ШЛЯХ ПЕДАГОГА, НАУКОВЦЯ, ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА АНАТОЛІЯ МИКОЛАЙОВИЧА АЛЕКСЮКА

© Л. А. Бахмач

У статті висвітлено життєвий і творчий шлях, педагогічні погляди й просвітницьку діяльність видатного українського педагога, науковця, громадського діяча Анатолія Миколайовича Алексюка. Зокрема визначено, що родинно-сімейне середовище та побутова культура мали вирішальний вплив на формування характеру та уподобань А. М. Алексюка

Ключові слова: життєвий і творчий шлях; український педагог, науковець, громадський діяч; Анатолій Миколайович Алексюк

In the article are elucidated the life and career, pedagogical views and educational activity of the famous Ukrainian educator, scientist, public figure Anatoly Aleksyuk. The family circle was the important factor that influences the formation of Anatoly Aleksyuk as human-patriot, citizen and nationally conscious, deeply moral and diligent person. The comprehensive analysis of the scientific heritage of Anatoly Aleksyuk and recollections of his colleagues, friends, followers, allow affirm that the school was always the pivot and sense of all his life activity. Along with family it had the crucial influence on his formation as the person, patriot and public figure. School became the sense of life activity. It occupied the central place in its scientific heritage; scientist considered it as an important factor of formation of the comprehensively developed individuality, healthy nation, strong state. So the family atmosphere and the conditions of education at school, college, University had the crucial influence on formation of Anatoly Aleksyuk as the future educator, scientist, public figure. In the family circle he received the high mental and ethical qualities, respect and love to his nation, its history and traditions and also the striving for permanent self-improvement and learning. School teachers and university educators prepared him for the first experience of professional work; he adopted the exactingness to himself, colleagues, pupils that were organically combined with internal kindness, frankness, communicative qualities and readiness to give help

Keywords: life and career, Ukrainian educator, scientist, public figure, Anatoly Aleksyuk